

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A megyei tisztviselők érdeke.

Székelyudvarhely, szept. 6.

Az elmúlt válság tapasztalatai az államosítás eszméjét teljesen háttérbe szorították. A vármegyék alkotmányvédő szerepe az a domináló szempont, melyből a közvélemény ma a vármegyei reformot követeli.

Ez a szempont elsőrendű fontosságú kétségkívül s a politikai szempontok mögött a közigazgatásiaknak háttérbe kell szorulniok. Háboru idején a katonai érdek a legfőbb, mely mindent dominál. De vigyázzunk, közjogi harcaink között, küzdve a millitárizmus szelleme ellen, nehogy mi magunk is a millitárizmus hibáiba essünk s midőn óvjuk a hazai érdekeket, szükségén felül is háttérbe szorítsuk a békés munkálkodás érdekeit.

A millitárizmus legfőbb hibája, hogy egy esetleges háborúért állandóan elvonja a társadalomtól a munkászekek egy részét, s egy oly testületet teremt, mely szükséges a harcban, de improduktív a béke idején. Nem szabad, hogy a vármegye ilyen testületté legyen. Egyeztetni kell az érdekeket s megadva az alkotmányvédelmi szempontnak az őt feltétlenül megillető prioritást, módot keresni, hogy ennek alterálása nélkül, a többi szempont iránt is igazságosak legyünk.

Midőn 1821-ben a bécsi kormány a magyar alkotmányt ki akarta játszani s ez a

törekvés duguba dőlt, a régi rend hívei minden újítás ellen azzal érveltek, hogy ime Ausztria ellen a régi alkotmány milyen jónak bizonyult, nem szabad tehát annak egy követ sem megmozdítani. Ma is sokan így gondolkodnak a vármegyei intézmény, az autonómia és a választási rendszer felől. Pedig lehetséges reform, mely nem alterálja az alkotmányvédelem érdekeit s mégis a többi — nemcsak közigazgatási, hanem politikai — szempontnak is megfelel.

Az alkotmányvédelem szempontja kívánja az autonómia hatáskörének kitágítását, de a tisztviselők hatévönkénti választását abszolúte nem kívánja. Pedig az állandóság a közigazgatás legfőbb érdeke. Az állami tisztviselők szolgálati pragmatikát kívánják; igen helyesen, mert a nélkül szeszélytől és önkénytől nincsenek biztosítva. De micsoda biztosság azé a vármegyei tisztviselőé, a ki hiba nélkül mulasztás nélkül — néha éppen kötelességének pártatlan teljesítése miatt — a ciklus lejártával hivatalát elveszitheti, s ily esetben még a fegyelmi eljárás igazságossága és pártatlansága is hiányzik és a szabad választás eredménye miatt senki felelősségre nem vonható. Igazság nélkül, felelőség nélkül eltávolítható.

Visszahat ez a körülmény a közigazgatás színvonalára is, mert ilyen bizonytalan existenciát senki sem keres szívesen s a kiválóbb elemek másutt fognak keresni boldogulást. És ez a szempont fokozott fontosságot azért nyert

éppen most, mert eddig a választás gyakran igazán csak kinevezés volt, most pedig nem az; másodsor pedig azért, mert hosszas politikai küzdelmek előtt állunk, a mik régebb nem voltak, s az autonómia kiszélesítésével a vármegyei tisztviselőknek ezekben fontos szerep jut. Éppen azért kell őket függetlenebbeké tenni, mert fontosabb a hatáskör, melyet ezentúl be kell tölteniök. És éppen ezért kell, biztos existenciát nyújtván, arra törekedni, hogy a vármegyei szolgálattól el ne riadjon az értékes elem.

A politikai események fordulatai előre nem láthatók. De mindenki tudja, hogy nagy küzdelmek várnak még ránk. Ennek a harcnak váltakozó eshetőségei között függetlenül kell az alkotmányvédő vármegyei tisztviselőnek állania; élethossziglan megválasztva, biztos tudatában annak, hogy mulasztás nélkül hivatalát el nem veszitheti s hogy egy abszolút kormány a tisztújításkor nem fogja kibuktatni.

Ez a közjogi érdek. A közélet tisztaságának fontos érdeke pedig azt követeli, hogy a jövő politikai harcok változó eshetőségei között mindenki meggyőződése és nem kenyérérdeke szerint foglaljon állást a nép kérdéseiben s hogy a minden áron haladni vágyók önző céljaikra ne zsákmányolhassák ki politikai pártállásukat. (Mert vannak, a kik az egyszeri angolt utánözva, a Vezuvot igen szeretnék kihasználni arra, hogy megfőzzék reggelijükhöz

A férj mulatni megy.

A férj: Így, édes, most huzd össze a nyakendőmet.

Ő nagysága: Nem áll ferdén?

A férj: Egy kicsit, várj csak . . . így, most a te urad a legelegánsabb ember, a ki valaha ügyvédi vacsorára ment.

Ő nagysága: Igen.

A férj: S milyen kedves voltál, hogy oly nyájasan bele egyeztél. Tudod mikor a két kolléga itt volt és kikért engem a mai estére, szinte félttem, hogy . . .

Ő nagysága: Hogy a két ur azt gondolja: milyen papucshős ez az ember és milyen Xantippe e felesége.

A férj: Tudod, mit mondtak? Ilyen kedves asszonykát sohase láttak s ha az ő feleségük ilyen volna, hát sohse mozdulnának ki a lakásukból.

Ő nagysága: Te pedig, a kinek ilyen felesége van, miden alkalmat megragadsz, hogy kiszökhess a lakásból.

A férj: De édesem, hogy mondhatz ilyet?

Ő nagysága: Nem az a baj, hogy mondom, hanem az, hogy úgy van.

A férj: De kérlek, hiszen egy év óta most történik meg először.

Ő nagysága: Csak a kifogás hiányzott, a kedv nem.

A férj: Ugyan ne bolondozz, édes, hisz jól tudod, hogy én nem is akartam, éppen te unszoltál, hogy csak menjek, mert folyton itthon ülök és férfinak szüksége van, hogy egyszer-mászor szorakozzék.

Ő nagysága: És erre mersz hivatkozni? Persze, ilyenek vagytok ti, nyomorultak. Idegen embereket toltok a szegény asszony elé. Hát mit tehet szegény mást, mint nyájasan, sőt jókedvűen küldeni a drágalátos uracsját, még biztatni is, hogy csak menjen, mert jól tudjátok, a szegény asszony idege-

nek előtt nem mondhat nemet, mert mindjárt, hárpíanak mondják és sajnálják a szerencsétlen embert.

A férj: Így van? Jaj, édes, legalább előbb mondat volna, hogy nem igazán gondoltad . . .

Ő nagysága: Én? Minek? Te vagy az ur a háznál, tehetsz, a mit akarsz.

A férj: De én nem megyek ha csak a legcsekélyebb . . .

Ő nagysága: Ugy, még arra is kényszerítenél, hogy örüljek neki, ha az uram lumpolni megy?

A férj: Ne tulozz, édes, egy kis vacsora, csupa ügyvéd . . .

Ő nagysága: Hölgyeket is óhajtánál? Nem rossz.

A férj: És azt is tudod, hogy örömeoseb alszom, mint vacsorálok.

Ő nagysága: Mindent tudok, de logfóképpen azt, hogy ma egyedül leszek s mire hazajössz, már fölvettem a jegyzőkönyvet.

A férj: Micsoda jegyzőkönyvet?

Ő nagysága: Hát a rabló gyilkosságról. Mert arra már nem gondolsz, hogy míg te tósztozol az alatt engem meggyilkolhatnak.

A férj: Micsoda gyerekesség.

Ő nagysága: Igen, könnyű neked vitézkedned, nem te maradsz itthon.

A férj: Hát jó, én maradok itthon Bontsd fel a nyakravalómat.

Ő nagysága: Hogyisne, hogy aztán holnap rám fogjad, hogy nem engedtelek.

A férj: Nem fogom rád fogni.

Ő nagysága: Meg a kollégáid mondják, hogy én is olyan vagyok, mint az ő feleségeik.

A férj: De kérlek, hogy legyen nekem nyugtom és kedvem elmenni, mikor a feleségem itthon rablógyilkosokat vár!

Ő nagysága: Hát még félni sem szabad?

A férj: Ah, nem illik a férjednek, ha már elmegy valahová, elrontani az estjét.

Ő nagysága: Ugy e, ilyen gonosz asszony? Még a távolból sem hagy nyugtot.

A férj: De jószágos isten, ne hegyezz ki mindent, értsd meg: nem szívesen megyek, nagyon szívesen maradok, az istennyila csapjon bele mindeu társasvacsorába.

Ő nagysága: Mért vagy mérges?

A férj: Mert már azt se tudom, fiu vagyok-e vagy lány. Itthon maradok: veled kell viaskodnom, hogy mit gondolnak rólad a kollégák? Elmegyek: a hideg ráz, mert most már nekem is folyton a rablógyilkosokra kell gondolnom. Hát mit csináljak?

Ő nagysága: A mit akarsz, csak ne kiabálj. Nem is értem, hogy mi lelt? Az ember a legnyájasabban beleegyezik, sőt azt mondja, hogy csak eredj, jól fog esni, — mondtam vagy nem mondtam? — megkötö a nyakravalóját — megkötöttem, vagy nem kötöttem meg? — s még ordítsz, mint a sakál.

A férj: (fejét csóválja): Hát rendben van. Hol a slafrokom?

Ő nagysága: Slafrokban akarsz elmenni?

A férj: Már elment a kedvem. Itthon maradok.

Ő nagysága: Itthon maradsz?

A férj: Igen.

Ő nagysága: Ez már sok. Valld be, hogy egyszerűen boszantani akarsz, a sirba szekirozui.

A férj: Én? Téged?

Ő nagysága: Nem? Hát kimondta, hogy ma elmege bankettezni? Én, vagy te? Aztán, hogy egyedül ne maradjak, megbeszéltünk egy kis asszonyi teaestét mára, már minden el van készítve, nemsokára itt is lesznek s aztán egyszerre kijelented, hogy itthon maradsz! Ha vén lány ilyen szeszélyes, akkor azt mondják, hogy a vétség, meg a lánság! De hát jól van, tudhattam volna előre. Hogy egyszer én is kissé szorakozzam! Igazán örült gondolat volt.

a tojást). A véleménynyilvánítás büntetlen szabadsága a tiszta közélet alapföltétele.

De a tisztviselők életfogytiglan való választása nemcsak a közigazgatás jósága s az alkotmányvédelem független teljesítése érdekében, nemcsak közjogi szempontból szükséges, és nemcsak a közélet tisztaságának érdekében; hanem szükséges főként és leginkább a nemzetiségi kérdés szempontjaiból.

Még ha a nemzetiségi törvényt revideáljuk is; még ha a választói jog reformja a törvényhatóságokra nem is terjedne ki: a nemzetiségek a közel jövőben, legalább egyelőre, tért fognak hódítani: nagyobb erőt nyernek s már is kezdődik az aktivitás. Ma azonban a vármegyékben még nem gyengült meg a magyar elem. Ma, a mi erők van, kell az állásokat betölteni. Élethossziglani tartalommal, hogy a következő ciklusokban legalább a rohamos térfoglalás lehetetlen legyen. Ha ezt nem tesszük, rövid idő alatt az erdélyi megyék képe megváltozik s akkor az a törvény, melyet alkotmánybiztosítéként alkotunk, erőt ad ellenségeinknek arra, hogy minden nemzeti ellentállást megtörjenek.

Az élethossziglani választás azonban csak palliativa. Csak a rohamos, a rögtönös érvényesülést akadályozza meg. Végrelegesen csak egy nagyszabású, az államélet minden ágára kiterjedő, a kormányzás minden reszortjába belevágó politika fogja a nemzetiségi veszedelmeket enyhíteni. De az ilyen politikához állandó tervek állandó keresztülvitele szükséges és egy szervezet, a mely a folytonosságnak hivatott óra.

Addig is azonban, a mi előnyomulhatnánk, óvakodjunk, hogy ellenfeleink tért ne nyerjenek. Ennek egyik eszköze a többi között, ha a vármegyei tisztviselőket nem ciklusokra, hanem élethossziglan fogjuk választani. A függetlenség, melyet ez által nyer a tisztviselő, önállóságunk biztosítéka föl és lefelé egyaránt. Ez a függetlenség a pártatlan közigazgatásnak, az alkotmányvédelemnek, a közéleti tisztaságnak és a magyar többségnek külön-külön is oly nagy fontosságú szempontjaiból egyaránt szükséges és elengedhetetlen.

A nemzetiségi törvényt pedig revideálni kell. E nélkül elvész a vármegyék magyar jellege. És mit ér minden reform, mely nem ezt a jelleget hivatott megőrizni. Ennek a jellegnek megóvása, nemcsak fölfelé, hanem lefelé is, a legfőbb föladata.

— III. —

Politikai jegyzetek.

Székeljudvarhely, szept. 6.

A kormány tagjainak kazajóttával megnyílik újra a politikai aréna s kezdődik újra a birkózás az Igazság és a Hamisság között. A nyáron készült reformjavaslatok és törvénytervezetek a kulisszák homályából a nyilvánosság színpadára kerülnek s ki-ki alapos véleményét szerezhet a kormány szándékáról, közérdekű céljairól, adott programjához való hűségéről. Megnyílnak, mint a színházak s mindenki megbíráhatja, hogy direktor és rendező mit készített elő a nagyrédmű közönség számára. Szabad a bírálat, de csak a jóhiszemű kritikának van hitele és fogantatja. A rosszhiszemű bírálat csak annak kell, csak annak igényét és izlését elégíti ki, a kinek érdekét szolgálja. Egyébként maga a nagyrédmű bírál és ítél. A közönség nagykorú s nem hagyja magát megtéveszteni, sem egy rossz darabral, a melyet agyondicsérnek, sem a rosszhiszemű bírálatról, a mely egy jó darabot becsmérel és ledorongol.

Jönnek a miniszterek s hozzák a munkálataikat, a melyekkel a közéletet táplálni akarják. Szaktanácskozások, ankétek fogják követni egymást. Legelőbb kerül sorra a munkásbiztosításról szóló javaslat, mely már megjelent. Azután következnek egymásután: az alkotmánybiztosíté-

kok, a közigazgatási bíróság, a kivándorlás, a kuriai bírások, a szabadhajózás, a sajtótörvény revíziója, a választási reform. Megannyi nagy és nevezetes kérdés, a melyekhez mélyreható nemzeti érdekek fűződnek. És következik az osztrák kormányval való viaskodás, mely oly élesnek és hevesnek ígérkezik, a mi en talán még soha sem volt.

Lesz tehát dus anyaga a politikai színtérnek. Jönnek a miniszterek s friss lendület kél az aréna körül. Ha jól hoznak és jó darabot fognak előadni: mi jóhiszemű nézők és bírálók tapsolni fogunk az igazgatóknak és az előadó művészeknek egyaránt.

*

A szövetkezett politikai pártok együtt működésében, az utóbbi idők tapasztalásai egy meglehetősen lényeges fogyatékoságot tettek erősen szembetűnővé; azt tudniillik, hogy bármennyire megvan is a pártok között az együvé tartozandóság, érzése, de nincs meg a közvetlen, a benső érintkezések alkalmá és módja, a mi pedig sok esetben nehézkessé, sőt igen gyakran egyenesen nehézé teszi a szükséges megértést.

Ezt a fogyatékoságot a koalíciónak a vezető személyiségek fölfedezték mindjárt, mihelyt a vezérlőbizottság permanens működése a kormány kinevezése folytán megszűnt. És abban az időben fel is vették illetékes helyen az eszmét, hogy a pártok közvetlen érintkezését valami uton-módon lehetővé kell tenni. Az érdelemes megbeszélések ebben az irányban odavezettek, hogy a pártközi érintkezésre a parlamenti sejourokat találták a legalkalmasabbnak. A terv az volt, hogy hetenként kétszer, vagy a szükség szerint háromszor tartassanak ilyen sejourok. Az eszme azonban a függetlenségi pártban nem talált kedvező fogadtatásra s így a terv megfeneklett. *Most azonban, hogy a tapasztalás a benső érintkezés szükségességét nagyon is szembeszökövé tette, ismét fölmerült a pártközi sejourok eszméje* és mint megbízható forrásból értesülünk, illetékes körökben nagyon is komolyan foglalkoznak vele, hogy az újítást életbe léptetik, még pedig a lehető legközelebbi időn belül. Az eredeti terv azonban némi módosításokat szenvedett és pedig abban, hogy a tartandó pártközi sejourok nem a parlamentben lesznek, hanem a függetlenségi pártlyiségekben, a melyek most a kibővülés folytán ugy is alkalmasok e célra.

*

A közvéleményt mindenféle hazug híresztelésekkel akarják a kormány ellen fordítani az alkotmányos rend ellenségei. Hol azt mondják a haladók, hogy a kormány el akarja tiporni a sajtószabadságot. Hol azt mondják, hogy készül elkobozni a gyülekezési jogot. Hol azt fogják rá, hogy Bécs szolgálatában lemond a magyar ipar fejlesztéséről és anyagi támogatásáról.

A legujabb hazugság pedig az, hogy a kormány mesterségesen csendori és rendőri karhatalommal akarja megszüntetni a kivándorlást. A régi rendszer szegénylegényei ugy tüntetik fel a dolgot, mintha a jelenlegi kabinet börtönt csinálna szabad Magyarországból. Börtönt, a melyből se be, se ki, de legkevésbé ki szabad menekülnie a szegény embernek. Meg is mondják az okát a haladók a kormány drákói eljárásnak. Azért tiltja el a miniszterium, magyarazzák a bukkottak, a kivándorlást, hogy mennél több szegény ember, munkásember maradjon idehaza. Ha pedig szaporodik a munkásember száma, a kínálat és kereslet törvényeinél fogva leszál a munkabér. A cél pedig éppen az, hogy a latifundiumos urak, az ezerholdasok olcsó munkaerőhöz jussanak.

Kétségtelen, hogy nincs jóhiszemű ember ebben az országban a ki felülne a legujabb haladó mesének. Mivel azonban igen nagy a könnyen hívők száma, Hadik János belügyi államtitkár valóban jó szolgálatot tett az országnak, mikor egy nyilatkozatban a minap körvonalozta a belügyi kormány álláspontját a kivándorlás kérdésében. Legalább tudja mindenki, mi az igazság.

Noshát: e nyilatkozat világossága mellett természetesen ostromba rágalommá lapul az egész haladópárti legenda. Dehogy akar a kor-

mány börtönt csinálni ebből a hazából. Ellenkezőleg: a kormány respektálja az egyéni szabadságot, melynek lényeges alkotó része a költözöködségi szabadság. A ki jobb kereseti viszonyok reményében, vagy abban a hitben indul újvilágba, hogy ott a maga és családja jövőjének biztosítására vagyont tud majd szerezni, az menjen isten hírével. Csendőr, rendőr föl nem tartóztatja szándéka kivitelében.

De nemcsak e gondolatmenetből tűnik ki a haladók hazugsága. Kiténik ez abból a tételből is, a melyben Hadik megjelöli a kivándorlás gyógyszerét. Nincs szó abban karhatalomról, kényszerítő eszközökről, csendőrrel, rendőrrel. Gazdasági bajt csak gazdasági eszközökkel tart Hadik gyógyíthatónak és nagyon fején találja a szöveget, a mikor klasszikus tömörséggel ezt a receptet adja: „Czélserű, helyes gazdasági politikával kell oly kereseti viszonyokat teremteni hazánkban, a melyek lehetővé teszik, hogy népünk idehaza találja meg boldogulását és anyagi jólétének, gyarapodásának és vagyonosodásának feltételeit.

Olyan iránymutatás ez, a mely előtt szegyenkezve kell meghajolniok a rágalmozóknak. Es csak kiegészíti Hadik kijelentését az a passzus, a melyben a kivándorlás körüli visszaélésekről nyilatkozik. Nagyon helyesen mutat rá az államtitkár, hogy itt, csak itt van helye a karhatalomnak. Csendőr és büntető szakció csak a csábítóknak jár ki, azoknak az embertelen emberkereskedőknek, a kik mindenféle hamis ígéretekkel idegenbe csalják a nép hiszékeny ezreit, idegenbe, a hol az ígéretekkel semmi sem válik valóra, csak az a provízió, a mit a kivándorlási hiénák minden elcsábított szegény ember után zsebrevágnak.

Mindent egybevéve, meg kell ezek után állapítani, hogy a haladópárti rágalmozókból egy betű sem igaz. A kormány a kivándorlás kérdését igazán humánusan, az egyéni szabadság oly tiszteletével kezeli, a milyenhez fogható az abszolutizmus csahosai meg sem érthetnek.

Birtokrendezésünk.

A kormány 1893-ban az erdélyrészi birtokrendezési eljárás módosítása ügyében törvényjavaslatot és utasítás-tervezetet nyújtott be az országgyűléshez. A gyakorlatiasság hiánya okozta, hogy a végrehajtás alatt 10—10 évenként újra meg újra meg kellett foltozni. De ezek a foltozások mindig olyanok voltak, hogy első helyen maga az állam nem teljesítette azokat az előfeltételeket, melyek kikerülhetetlenül szükségesek, másfelől ugy az 1870. évi, mint az 1880. évi és a most érvényes eljárás teljességgel nem vette figyelembe a kisgazdák, a törpebirtokosok érdekeit, hanem alkalmat adott arra, hogy azokat az eljárás juhokkint terelje egyik akolból a másikba s vagyonaik és érdekeik megvédését számtalan esetben teljesen lehetetlenné tette.

Maguk a birtokrendezési írók is alig foglalkoztak a telekkönyvi mizériák követelményeivel; a felmérésnél a telekkönyvi részletek beazonosításának kérdése nem érdemes a tintafogyasztásra s így tovább.

Évtizedek óta szállóigévé lett amaz állítás, hogy a kisbirtokosok tudatlanságból, maradiságból, egyéni önzésből oilenségei a tagosításnak. Ez egyike a legigazságtalanabb állításoknak, melyek valaha divatoztak és egyenesen csak arra valók, hogy az eljárás bűneit takargassák vele.

Biztosítsa csak az eljárás azt az 5—10 holdas kisbirtokost, hogy vagyona a telekkönyv labirintusában, a helyszínelés, azonosítás végrehajtásában, a birtokváltozások szövevényében és az elhelyezés igazságában el nem kallódik, hanem teljesen tisztázva és összegyűjtve kerül újra birtokába: akkor majd ő sem fogja fölguyjítani azt a birtokostársát, ki a tagosítást akarja. Huszonkét év alatt sok ilyen véleménynyel találkoztam s tántoríthatatlan a meggyőződésem, hogy a kisbirtokosokokak van igazuk és nem azoknak, a kik az említett szállóigét különös szeretettel terjesztik.

Telekkönyveink eredendő bűne és több mint 30 év óta mérhetetlen károk okozója a jogcímekben előforduló osztatlan, határozatlan arányosság. Az osztatlan, határozatlan arányu birtok részes tulajdonosa rabja birtokos társainak, mely állapotból nagyon sok esetben teljes lehetetlen a birtok értékétán meghaladó költség, fáradság és idővesztéség

nélkül kiszabadulnia. Ilyen birtokoson nem tud jogérvényesen segíteni sem birtokrendezési eljárás, sem mérnök, sem eljáró-bíró, sem bármiféle fölébbiteli és ellenőrző hatóság. S az a 10 holdas osztatlan, határozatlan arányu birtokjogcizmekkel megvert birtokos, — föltéve, hogy birtoka öt különböző telekjegyzőkönyvben fordul elő — kapni fog, mondjuk 3 szántó és 1 réttag helyett a határ mindenik részében szétszórva 15 szántó és 5 réttagot. Ez pedig sem nem modern, sem nem igazságos, sem nem helyes birtokrendezés. Csoda-e, ha ilyen körülmények között pokolba kívánja a kisbirtokos a birtokrendezést?

Ne feledjük azonban azt sem, hogy az osztatlan, határozatlan arányu birtokjogcizmek nem a nagy- és középbirtokosoknál fordulnak elő, hanem majdnem kizárólag a kisbirtokok kerékkötői, melyek ezeknek 80 százalékat terhelik.

Az igazságos, helyes és minden jogos igényt kielégíteni törekvő birtokrendezésnek elengedhetetlen alapföltétele, hogy az állam mondja ki a meaculpát s a múlt évszázad hetvenes éveiben történt telekkönyvi helyszíneléskor megengedett osztatlan, határozatlan arányu jogcizmeket törölje s gondoskodjék arról, hogy az urbérisséggel nem terhelt jogcizmek között az arány kivétel nélkül mindig ki legyen tüntetve ama községekben, melyek határai birtokrendezés alá esnek.

Ez az oka, hogy az erdélyi részeken soha egyetlen helyes és igazságos birtokrendezés még nem történt s a mai állapotok közt nem is fog történni és én még képzelni sem tudok olyan modern birtokrendezést, melyről ez alapföltétel hiányában előre ki ne mondhatnók a lesújtó ítéletet, hogy új ok, új családás, elégedetlenség szomorú eszközei.

Ma a legtöbb fölmérő lealázó munkának tartja, hogy személyesen czövekeljen és fölhasználja a telekkönyvi kivonatos másolatok borzasztóan hiányos és hibás adatait, hanem ugynevezett czövekelőt alkalmaz, kinek fogalma sincs a telekkönyvi kérdésekről és a birtokrendezés további föladatairól; a régi állapot hitelesítése alkalmával pedig az eljárás ugyan némileg gondoskodik, de nem biztosítja, hogy a becsusztott tömérdek azonosítási hiba fölfedezhető és kiigazítható legyen. Pár évvel ezelőtt velem történt, hogy egy kataszterileg hitelesített térképpel a kezemben 20 éves praxis mellett egy fél napig szalagáltam, méregettem jobbra-balra, míg a tömeges azonosítási hibák miatt megközelítőleg megtudtam állapítani, hogy hol állok.

Második alapföltétel tehát, hogy az a modern birtokrendezési eljárás, necsak a határ és részletek fölmérését biztosítsa, hanem azt is, hogy a most hemzseggő azonosítási hibák ritkábbá s ezek is kivétel nélkül fölfedezhetőkké legyenek.

Ez alkalommal még csak egy kérdést emelek ki a sok közül; a birtokváltozások végrehajtásának kérdését.

Az osztatlan, határozatlan arányu jogcizmek, a mint lehetetlenné teszik a fölmérés-helyes eszközölését: éppen úgy kátyuba juttatják a birtokállapotok tisztázását és a sokféle szétszórt birtokrész összegyűjtését is.

Arra az anomáliára nem terjeszkedem ki, mely abból származik, hogy az eljáró bíróság birtokváltozási jegyzéke — különösen, ha egy-két évig hevert — sürü ellentmondásban van a telekkönyvi végzésekkel s okmányilag nem lehet megállapítani, hogy például egy tettelegesség megszűnt-e a telekkönyv átkebelezéssel, vagy pedig az új telekkönyvi tulajdonossal szemben is fönnáll? A gyakorlati élet mindkét irányban számtalan példát mutat föl, melyek azonban a mostani eljárás szerint figyelem tárgyát nem teszik.

Egyedül arra a tényre hivatkozom, hogy az eljáró-bírák az osztatlan, határozatlan arányu birtoktestekhez majdnem soha sem nyulnak. Tettelegesség címén ugyan részletenként sokszor szétszedik — elég helytelenül — az ilyen birtokokat, de ennek a jogcizmszerűséggel semmi köze.

Igy készül aztán el az az állapot, hogy az új birtokok kimutatása alkalmával a kisbirtokos azt kérdi tőlünk, hogy miért fizette a tagosítási költséget, ha most az ő birtoka szétszortabb és gazdaságilag kedvezőtlenebb helyzetben van, mint a tagosítás előtt volt!?

Ujabb időben lábra kapott az a szokás, hogy községi előljárósági bizonyítványokkal, birtokosok és bírlalók nyilatkozataival igyekeznek tőrhetőkké tenni az igazságtalan helyzetet. Ez eljárást azonban én egyenesen betiltandónak tartanám, mert nagyon sok

visszaélére nyújt alkalmat s még önjogu tulajdonosok nyilatkozatainak is a munka ilyen állapotában csak bírói és műszaki felülvizsgálás alapján adnék helyet.

Igy ismerve már most a régi állapotot, az új állapottal összekötő összehasonlítási okirat — kombinatórium — készítésének előfeltételeit: tudhatjuk, hogy helyes, teljes és kimerítő kombinatórium nem volt, nincs és nem lesz, míg az állam nem gondoskodik, hogy az osztatlan határozatlan arányu birtokjogcizmek megszűnjenek; de mindaddig a kisbirtokosok elégedetlensége, károsodása sem fog megszűnni.

Végül szükségesnek tartom az osztatlan, határozatlan arányu s általában az olyan telekkönyvi jogcizmeknél, melyeknél az arány nincs határozottan kitüntetve: a rendezés alá kerülő községbe a hiteles másolatok kiadása előtt államköltségen szálljon ki egy telekkönyvi bíró és egy telekkönyvvezető s az elsőtől az utolsóig vegyék sorba a telekkönyvek jogcizmeit, állapítsák meg a tulajdonosok részesedési arányát; töröljék az elévült kiskorúságokat; kutasák ki az elhaltakat s ezek neveit a hagyatékok soron kívül való lejárata végett közöljék az illetékes hatóságokkal. Birtoktestek szétbontására csak kivételesen oly esetekben volna szükség, hol bebizonyosodnék, hogy a jogosultság a telekkönyvi jószágtest különböző részein különböző s ez okon közös arányszámot megállapítani nem lehet.

Azonban hisszük, hogy az új éra a Sebess Dénes kinevezésével meghozza az orvosságot ezekre is.

Deák Gyula.

HIREK.

Székelyudvarhely, szept. 8.

Egyről-másról.

A nemzeti vagyonnak egyik legfontosabb alkotó eleme, legbecsesebb erőforrása a munkálkodó emberek munkaereje. A holt tőkét egyedül csak a munkálkodó emberek verejtékes fáradozása tudja gyümölcsözővé tenni. Addig, míg a munkás ember dolgozni bír: alkotó erejével hathatósan hozzájárul a nemzet vagyonosodásához és a közjólét emeléséhez.

Mindenkinek arra kell törekednie, hogy öregsege, vagy munkaképtelensége idején ne jusson nyomorba és ne szoruljon mások kegyelemkenyerére. A szerény keresetű munkálkodó emberek, a kiknek nincs módjukban vagyon gyűjteni: egyedül csak úgy bírnak védekezni a sors csapásai ellen, ha minél előbb és minél tömegesebben sietnek tagjaivá lenni a Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egyletének.

Tagja lehet az egyletnek minden munkás, önálló iparos, kereskedő, tisztviselő, vagy bármely más rendes foglalkozással bíró férfi és nő, korkülönbség nélkül és orvosi vizsgálat mellőzéseivel. Tanoncok is fölvételnek. A tagok az I. osztályban 20, a II-ikban 24, a III-ikban 30 fillér heti illetéket fizetnek. Az illetékek pontos fizetése fejében már tíz évi tagság után a tagnak keresetforrásul szolgáló foglalkozásban bekövetkezhető rokkantsága esetén 8 kor. 40 fill., 9 kor. 80 fill., illetve 11 kor. 90 fillér rokkantségilyt nyújt hetenkint, míg él. A heti segély évről-évre nagyobb lesz, a szerint, a mint a tag később válik munkaképtelenné. Negyven évi tagság után életfogytiglan élvezi a tag a 12, 14, illetve 17 kor. nyugdíjat, tekintet nélkül munkaképeségre. A segélyre jogosult (10 éves) tag halála esetén a hátrahagyott árva nevelési járulékot kapnak, még pedig a fiúk 13, a leányok 14 éves korukig; az özvegyek pedig végkielégítésben részesülnek. Mai napon az egylet már 109 rokkant és elaggott munkásnak nyújt alapszabályszerű heti segítséget, a mely összeg szerény igények mellett elegendő arra, hogy az illetőnek tisztességes megélhetést nyújtson s nem kell nekik nélkülözést, nyomort szenvedniök. Ezenkívül 29 árva részesít az egylet rendes támogatásban. Az egylet az egész országban el van terjedve. Tagjainak száma a 40 ezeret, teljesen biztos alapon elhelyezett vagyona pedig a 2.000.000 koronát jóval fölülhaladta s mind a tagok száma, mind a vagyon folyvást emelkedik. Az egyletet a kereskedelmi miniszter az érdekeltek pártolásába ajánlotta.

Beiratási díj személyenként 1 korona 20 fillér. Be lehet iratkozni a központnál, vagy a 138 vidéki fiók-pénztár bármelyikénél és a tagcsoporthoz vezetőknél. A mely városban a tagok száma az 50-et meghaladja, ott fiók-pénztárakat alakítanak. Az elmúlt éveket utána fizetni nem lehet. Ügynököket nem tart. — Ajánljuk ezt az igazán közhasznú intézményt a

nagy társadalom jóakaratu figyelmébe, de különösen a hatóságok, munkaadók és munkások s általában az érdekeltek pártolásába, mely ugy a fiatal korban bekövetkezett munkaképtelenség, mint öregség esetére tisztességes megélhetést biztosít nekik egész halálukig.

A székelyudvarhelyi fiók-pénztár alakítási közgyűlésének ideje f. hó 16-ikára van kitűzve. A helybeli tagok száma a 76-ot meghaladja.

A kereskedelmi miniszter figyelmébe.

Az erdélyi s főként a Székelyföldi részek minden tekintetben mostoha gyermekei voltak a mindenkori kormányoknak. Mintha csak tudatosan az lett volna a cél, hogy közlekedési szempontból minél messzebbre, minél hozzáférhetlenebbé tegyék az erdélyi részeket a Királyhágón inneni országrészhez. Hiszen elegendő e körülmény illusztrálására, hogy Székelyudvarhelyre ma is ugyanazon tempóban döcög be a vonat, mint ezelőtt 18 esztendővel, megnyitása idejében.

A kereskedelmi miniszterium mostani vezetőjétől e tekintetben is üdvös reformokat várunk. Kossuth Ferencz tisztában van az erdélyi részek jelentőségével még függetlenségi szempontból is, hisszük és méltán remélhetjük, hogy helyes és okszerű vasutpolitikával közelebb visz bennünket a fővároshoz, az ország szívéhez.

Hiszen fülünkben cseng még Kossuth Ferencz 1905. márczius 26-áról keltezett és az erdélyi részek közönségéhez intézett levelének sorai: „... majd lesz alkalmunk a táborunkban álló lelkes erdélyi hadak segítségével Erdély érdekében küzdhetni minden téren és latba vetni erős pártunk, erős sulyát...”

Ez ígéretben, e jóakarásban bizunk mi, amikor Kossuth Ferencz m. kir. kereskedelemügyi miniszter szíves figyelmébe ajánljuk, hogy az erdélyi vasuti vonalak iránt eddig tapasztalt mostoha elbánás helyett, a mi közlekedési viszonyaink tekintetében, legalább a legszükségesebb reformokat léptesse életbe.

Türhetetlen viszonyok uralkodnak a Predeál—Kolozsvár és a Héjjasfalva—Székelyudvarhely vonalon. Amíg az előbbin soha sem áll elegendő kocsizás az utasok rendelkezésére, addig az utóbbi 3—4 óra alatt döcög fel Segesvárról, a legtöbbször meg sem is várva a fővasutat, miáltal kimarad a posta, de lemarad a közönség, s így az elégedetlenség általános és jogos is.

Többször szóvátettük már ez anomáliát, de parancsoló szükség immár, hogy ez irányban valamelyes intézkedés történjék. Predeáltól—Kolozsvárig százával állanak az utasok a folyosókon, mert nem kapnak ülőhelyet. Aggok, betegek, asszonyok mind kénytelenek végig szenvedni egy hosszú és kényelmetlen utazás összes gyötrelmeit, a miközben a helyzet nem lévén alkalmas a disztinkciókra, minden keserűségüket a mostani kereskedelmi kormány ellen öntik ki és ebbeli kifakadásainak aztán bőven nyílik tere a Héjjasfalvi állomáson, hol sokszor nem egy fél, de egy egész napot is kell vesztegetni.

Meggyőződésünk, hogy a kereskedelmi kormány segíteni fog ezeken a türhetetlen állapotokon.

Egyelőre várjuk az ügy rendezését, nehogy azt kelljen hinnünk, hogy az erdélyi részek ezután is, mint eddig, mostoha gyermekei legyenek, még az állam ezen üzleti vállalatának is.

A vonatok türhetetlen túlszűfolttsága, a rossz összeköttetés, a lassuság, idézi elő az immár rendszeressé váló vonatkéseket is, ami az utasoknak jelentékeny idővesztést, az üzlet-embereknek tényleges anyagi károkat okoz.

Várjuk hát a segítséget s pedig sürgősen mielőbb, annyival is inkább, mivel ez ügyben a közg. bizottság is már tett felterjesztést.

Lapunk jelen száma, a mai ünnepnapra való tekintettel, rendes megjelenési idejétől eltérőleg, egy nappal korábban jelent meg.

Szeptember. Őszi hangulatokat keltő, szép szeptember hónap elérkezett. A forró napok tűnőben s az esték meghosszabbodott árnyékokat vetnek a földre. A levegőből tűnik a fény s a kék égbolt is halaványul, egyre halaványul, míg majdan egészen szürkére változik, csak éjszakákon lesz sötétebb a mennyek kurtinája, melyen annál ragyogóbban tűnődökölnek a csillagok, hogy aztán letűnjenek, lefussanak a semmiségbe. Mert hiszen szeptember a csillagok hullásának hónapja. Amint leszállt az első kő, elbucszott a gólyamadár is a kicsiny ház kéményétől s vitte magával az idén kiköltött fiait a másik, melegebb hazába, ahol amikor itt a nyár van, akkor

ott nyitja ki szirmait az édes illatot lehelő rózsá, a lilium. A gólyamadarat követi a vadludak serege, s azután utra kél a kis fecskemadár is, mely először elcsicsgeri keservét, azután körülörpdesi az eiesz alját, seregestől a templom tornyát, míg azután az Isten kis madara el nem vész ott, ahova az ember szeme nem láthat, a mennyboltozatnak rezgő azurjában. Elhallgat a mező, az erdő, legközelebb, ha az őszi szél sirja el a hervadó virágnak nótáját, vagy az őszi eső veri le kopogásával a fáknak sárga levelit. Az elmulás mondja el regéit mindenfelé, még a pásztor tilinkója is azt zokogja el az ezüstszinű pataktól megvasított, völgyet ölelő domb oldalán. A lemondás hangulata rezgi át a mindenségnek azt a részét, a melyet a mi rövidet látó tekintetünk általólhelhet, mert ami ezután következik, az már nem lesz nyár, csak utolsó fellobbanása a sugárnak, a mécsnek, mely után következik a halál, melyre ráborítja majd fehér szemfödélét a tél, hogy kisarjadjon az alól az új tavasz, feltámadás.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Rend Aurél kir. törvényszéki joggyakornokot, az oklándi kir. járásbíróhoz aljegyzővé kinevezte.

Kossuth a székely fürdőkért. A székely fürdők föllendülése várható azon intézkedéstől, melyet a jövő év elsejétől kezdve Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter életbe öhajjt léptetni. A több oldalról jövő panaszok meggyőzték ugyanis a minisztert, hogy a székelyföldi ásványvizek a hiányos vasuti összeköttetés és igen magas vasuti tarifa miatt nem versenyezhetnek a külföldi ásványvizekkel. Kossuth ezen a bajon már 1907-től kezdve úgy öhajjt segíteni, hogy az igen mérsékelt, a mostani szállítási díjnak felénél is kisebb tarifát kíván megállapítani ásványvizeink szállítására. Ebben a tekintetben legközelebb szaktanácskozomány lesz a kereskedelmi miniszteriumban.

Tanári székfoglalás. A székelyudvarhelyi református kolegiumban az új iskolai évet szept. 5-én nyitották meg és ugyanakkor Biró Sándor vallásnár székfoglaló beszédet tartott. Értekező székfoglaló beszédének tárgyát szerencsésen választotta meg, mert „A vallás, Arany költészetében” elég hálás — és gazdag téma. — De éppen az anyag terjedős volta miatt gondolni se lehetett arra, hogy azt — egy inkább a nagyközönségnek szánt rövid fejtegetés keretében — előadó kimerítse. Köztudomású dolog, hogy Arany Jánosnak költészete, sőt egész élete és egyszerű egyénisége az erény, a becsület, az igaz vallásosság, a józan élet bölcsesség és a tiszta, önzetlen hazaszeretet megtestesülése volt. Ezért székfoglalónak aztán nem is lehetett célja Arany költészetének vallásos színvegyületét és bübáját, a maga teljes egészében felölelni és szemünk elé tárni, hanem inkább csak arra törekedett, hogy költészetéből, melynek zománczos keretét a vallásos érzület képezte, egy illatos kis csokrot válogasson és nyújtson hálás közönségének. — És ezt a célját el is érte; ezt a feladatot, dicséretre méltó szép sikerrel, meg is oldotta, mert Arany epikai és kivált lyrai költeményeiből vett találó idézetekkel mutatta ki, hogy — fájdalom — már csak néhai nagy költőnk egész lényén, teljes valóján az igaz vallásosság, a józan életbölcsület és az önzetlen hazaszeretet ömlött el és hogy e tekintetben többi nagy költőinket jóval tulszárnyalta.

Eljegyzés. Herman Farkas eljegyezte Izsák Helén kisasszonyt.

Törvényjavaslatok a székelység érdekében. A székelység züllött viszonyainak sürgős rendezése céljából serény munka folyik az igazságügyminiszteriumban több törvényjavaslaton. E törvényjavaslatok a székely birtokviszonyok rendezését célozzák, de tekintettel az ügy sürgősségére, addig is, amíg az összes sérelmek orvoslását célzó törvényjavaslatok elkészülnek az igazságügyminiszter novelláris uton szándékozik a legsürgősebb szükségleteket kielégíteni s az évek hosszú során át hangoztatott sérelmeket ideiglenesen megszüntetni. Jelenleg az arányosításról, tagosításról és az elhanyagolt tekkönyvi állapotok általános helyesbítéséről szóló törvényjavaslatokon dolgoznak, addig is, míg ezek a rendkívüli fáradságot igénylő javaslatok elkészülnek, az igazságügyminiszter már az őszi ülészákon novelláris módosításokkal akar segíteni a halaszthatatlan szükségleteken. A nagy költséget igénylő munkának anyagi támogatását a pénzügyminiszter kilátásba helyezte.

A beiratások eredménye. Városunk tanintézetibe 1-én kezdődtek meg a beiratások és kedden, 4-ikén érték véget. A városra érkező ifjúság és

a kisérletül jövő szülők egyszerre pezsgő, eleven életet varázsoltak a kihalt utcákba. Az egyes intézetbe beirt növendékek száma osztályonként a következők:

Allami főreáliskola: I. osztály: 21, II: 35, III: 19, IV: 19, V: 16, VI: 17, VII: 17, VIII: 10; összesen 154.

Róm. kath. főgimnázium: I: 64, II: 43, III: 46, IV: 42, V: 34, VI: 38, VII: 32, VIII: 35; összesen 334.

Ev. ref. kollegium: I: 48, II: 38, III: 35, IV: 50, V: 33, VI: 34, VII: 30, VIII: 22; összesen 290, 4-gyel több vétetett fel a 300-at jóval meghaladó jelentkezőből mint a megelőző évben. A helyiségek szűk volta miatt kellett a visszautasítást gyakorolni.

All. polg. leányiskola: I: 26, II: 28, III: 40, IV: 30; összesen 124. A múlt évi létszámmal 28-al több.

All. kö- és agyagipari szakiskola: I: 20, II: 13, III: 10, IV: 10; összesen 53.

Községi el. fiúiskola: I: 63, II: 63, III: 54, IV: 37, V: 18, VI: 3; összesen 238.

Róm. kath. el. fiúiskola: I: 17, II: 9, III: 15, IV: 26, V: 10; összesen 77.

Róm. kath. el. leányiskola: I: 62, II: 45, III: 35, IV: 28, V: 20, VI: 19; összesen 209.

Ev. ref. el. leányiskola: I: 28, II: 25, III: 22, IV: 23, V: 17, VI: 6; összesen 121.

A 9 intézetbe beirt növendékek száma összesen: 1590.

Kitüntetett nagybirtokos. A kolozsvári gazdasági kiállításán, mely csütörtökön nyílt meg, Sperker Ferencz szentdemeteri nagybirtokos 500 korona díjat nyert.

Találkozás 10 év után. Értesülésünk szerint szept. 9-én, vasárnap, azok tartanak találkozót a székelyudvarhelyi református kollegiumban, akik 1906-ban, a milleniumi esztendőben tettek érettségi vizsgálatot és léptek ki onnan. — A 20 iskolatárs közül ketten azóta már szebb hazába költöztek, míg a többi él és sok tisztes állást tölt be. Öhajjtjuk, hogy legyen kedves a viszontlátás.

Táncmulatság Parajdon. A múlt vasárnap Parajdon az ifjúság által rendezett szüreti mulatság minden tekintetben fényesen sikerült és a legjobb hangulatban a késő esti órákig eltartott. A mulatság eredetiségét növelte, hogy a vendégeknek mintegy 100 kiló szőlő állott szabad rendelkezésére. A tiszta jövedelmet a Műkedvelő-egylet javára fordították.

Kivonat a megyei hivatalos lapból. Sertésorbáncz megszűnt és a zárlat feloldatott Farkaslaka és Szentegyházafalu községben. — Sertésvész megszűnt és a zárlat feloldatott Oklánd és Petek községben. — Juhimlő fellépett és a zárlat elrendeltett Petek községben. — Gazdátlan állatok. 4 hónap óta a küküllőkeményfalvi havasi ökörcsordában van egy 1 és fél éves fehérszörű jegytelen ökörborju. Egy hónap óta szintén ezen csordában van egy darab 2 éves fehérszörű ökörborju, a jobb szarva ki is van csavarodva. 3 hét óta szintén a küküllőkeményfalvi csordában van egy drb 4 éves ünőbival, farka vége fehér, két füle hegye elől behasítva. — Felfogott ünőborju. Székelyszentkirály községében 1 darab 1 és fél éves, fehérszörű, jegynélküli ünőborju felfogva tartatik. Igazolt tulajdonosa a községi előjárásnál jelentkezék. Felfogott az állat a „Kósa” nevű dűlőben 1906. aug. 19-én. — Felfogott tinók. Farkaslaka községben egy 2 éves fehérszörű ünő tinó felálló szarvu, egy 3 éves ökörtinó fehérszörű felálló szarvu, folyó év augusztus hó 27-dikétől fel van fogva. — Felfogott borju. Oroszhegyi Szabó János határfelügyelőnél folyó évi augusztus hó 26-tól fogva oroszhegyi Bagzos mezőn felfogott egy drb egy éves fehérszörű ünő borju felfogva tartatik. — Felfogott ökörtulok. Fenyéden augusztus hó 28. óta 1 darab 4 éves fehérszörű, felálló fehérszarvu ökörtulok felfogva tartatik.

x Mi a helyes? Egy asztaltársaságban e napokban arról folyt a vita, hogy hogyan kell városunk fűszerüzletein elhelyezett zománcztáblákon a Maggi nevet helyesen kiejteni. A kiejtésnél a név eredete lévén az irányadó, voltak a kik a német Maggi, a francia Mazszsi, az angol Meggi és a holland Mahhi mellett érveltek. Utána járván a dolognak, mondhatjuk hogy egyik fél sem találta el a helyeset, mert a híres ízesítő feltalálója sem nem francia, sem nem angol, hollandus, vagy német, hanem svájci, a kinek elődjei a mult század elején vándoroltak be Olaszországból a Svájcba. A Maggi nevet tehát olaszosan „Madzsi”-nak kell kiejteni. Svájcban van manap is az összes Maggi-társaságok központja.

KÖZSÉGI ÉLET.

— A falu jegyzője. —

Székelyudvarhely, szept. 7.

A közigazgatási ügyvitel keretében nehezebb, felelősségteljesebb és sokoldalubb hivatást a községi és körjegyzőnél senki emberfia nem tölt be. A községi élet minden ügye-baja az ő vállára sulyosodik, a közigazgatás megannyi szövevényes és tekervényes szála az ő kezében fut össze, a tömérdek felmerülő, változatos, fontos és kevésbé fontos ügy elintézése reá tartozik; adókirovó, adóbeszedő, végrehajtó, uti munkára kergető, anyakönyvezető stb. egyszemélyben, s így ha néha-napján egyik-másik irodában minden ügy nincs is a megkívántató rendben, azért a rendtelenséget általánosítani a rosszindulatnak sem szabad.

A falu lelkiismeretes pennájának valóságos ezermesternek kell lenni. Ugyszólván napot-éjjelt tölt görnyedő verejtékes munkában, mindenre telik idejéből, restanciája kevés akad, kötelelességszerűen elvégzi teendőit.

Valóban ügybuzgóbb testülete alig van az országnak a jegyzőkarnál. Hihetetlen munkabírással, nem lankadó energiával intézi rengeteg ügyeit. Kedvét nem szegi a sokféle ügy, a néppel tud bánni, eligazítja bajaikat, a polgárság természetét, lelkületét, eszejárását ösméri, ugyszólván össze van forrva a néppel, a mely között él, a melynek ügyeit intézi, vezeti és ellátja. A polgárságnak is csodálatos bizalma van a falu nótáriusához, tudja, hogy a mit ez mond, az helyes, a mit ez javasol, az czélszerű, a mit magára vállal, azt teljesíti is. Igaz ugyan, hogy a községi és körjegyzők nyakába varrott kellemetlen ügyek intézése miatt a polgárság előtt — a mi természetes is — némileg vesztettek nimbuszokból, de a falu pennája érthetően tudja megmagyarázni az egyszerű népnek, hogy ő felsőbb utasításra kötelelességszerűen cselekszik ilyképen. Az államérdek végrehajtása pedig nagyon fontos és lényeges dolog. Ez ellen tenni nem lehet, de nem is szabad.

Midőn még a Széll-kormány felszínre vetette a közigazgatás egyszerűsítésének szép tervét, a falu jegyzői föllélekzettek: No végre valahára megvirrad nekünk is. A ránk nehezdedő, minket lenyűgöző terhekből egy és más elkerül máshová, szabadabban mozoghatunk majd a következőképp: valójában élhetünk igazán hivatásunknak.

Jegyzőink megcsalhatkoztak. A közigazgatás egyszerűsítésének terve papiroson szépen festett, de gyakorlatilag megvalósíthatatlannak bizonyult. Keresztülvitele még nagyobb zür-zavart, bonyodalmat és kavardást idézett volna elő. Maradt tehát minden a régi ben és az ólomsúlyokat tovább cipelték a jegyzők.

De hát örökké nem akarnak vagy legalább is nem szeretnének emberfeletti munkát végezni, noha zugalódás, panaszkodás nélkül ellátták és ellátják mindenkor összes teendőiket. Megvannak azonban győződve, hogy hova-tovább tarthatatlan a helyzetük.

A mit a jegyzői kar kíván, az helyénvaló méltányos nem tulzott kívánság. Azt akarják, hogy az állami adóügyek intézése ne tartozzék hatáskörükbe; kívánják a jegyzői nyugdíjügy államosítását, a jegyzőnek a közigazgatás élére való állítását, a szolgálati pragmatikát, továbbá a nyilvános jogvédelmet fegyelmi esefén.

Mind oly öhajjtások, melyek tetemesen könnyíthetnek a jegyzői kar helyzetén, szabadabbakká lennének, több időt szentelnének valódi hivatásuknak, nem fordulnának elő hanyagságok, mulasztások, összetűzések; fokozottabb munkakedvvel, nagyobb ambícióval és igaz ügyszeretettel intéznék dolgaikat.

A mi pedig a községi élet szervezését illeti, tehát, a mi a községi közigazgatás javítását célozza, öhajjtásuk, hogy a községek vagyonszerzése megkönnyíttessék, a községi ügyvitel egyöntetűen szabályoztassék s a főösleges munkák kiküszöböltessenek.

Ha eme kívánságaik teljesedésbe mennek, akkor valósággal élhetnek majd hivatásuknak; azzal a lelkesedéssel és örömmel fogják felkarolni az amugy is lelkiismeretesen végzett ügyüket, melynek nyomán új, pezsgő, rugékonyabb élet fog az eddigi lomha, renyhe, lassu kerékvágásu ügyvitel helyébe fakadni. A közigazgatás gépezete nem fog nyekeregni, megmeg fenekleni, hanem szabadon, zökkenés nélkül pördül majd tovább az állam, a nép, a jegyzői testület megalégedésére és jóvoltára.

x **Özv. Mihalovits Béláné** a zongora-, ének és zeneelmélet tanítását szept. 5-én megkezdte. Lakása: Petőfi utca.

x **Hevesi görögdiñnye.** Szentpétery Gergely fűszer-, csemege és porcellán kereskedése részére a napokban érkezett meg egy kocsirakomány legfinomabb hevesi görögdiñnye. E diñnye kilója 9 fillérért kerül elárulásra. 100 kilogramm vételnél nagy árkedvezmény.

x **Jó házból való fiu** lapunk nyomdájában tanulóul felvétetik.

Nyilttér.

Nyilttlevél.

A „Székelyudv.” cz. lap folyó hó 2-án megjelent számának „Főispán a jegyzői irodákban” című cikkében a (3 ik bekezdésben) nem valami hízogó modorban leakarja egy (korondi) jegyzői iroda vizsgálatról rántani a lcp-let s a székely közönséget hajrával a jegyzőkre uszítván, (a 42-ik sorban) óva inti a székelységet, nehogy hallgatásával büntársá legyen az esetleges gazembereknek Dinstigváljunk: a szerkesztő ur csakis jegyzői irodákról beszél. A jegyzői irodákban tisztán csak jegyzők végzik a hivatalos teendőt. Kik lehetnek tehát az ön által kilátásba helyezett esetleges gazemberek?! Szerkesztő ur! Uri embernek képzeli magát! Az ön vezetésem alatt álló jegyzőegylet minden egyes tagja becsület, intelligens jegyző. Ezeket akarja bántalmazni! Tisztázza kérem homályos gondolatait, mert ha kellő elégtételt nem szolgáltat a jegyzői karnak az ön által nagyon megszokott sajtó pörrel soká nem késünk.

Fenyéd, 1906. szept. 3.

Gálffy István,
jegyző, egyetli elnök.

Kiadja Becsek D. Fia könyvnyomdája

Valódi ólomzárolt luczerna és heremag. Erfurti vetemény- és virágmagvak.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy üzletemet áthelyeztem az Alsó-piaczterre. a szent Ferenczrendi barátok temploma közelében levő, ujonnan épült

Frölichné-féle helyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, rizsek, kávék, tisztított petroleum, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszmű-árak, függő, fali és asztali lámpákban.

Aradi lisztekben stb. stb.

Mindig friss fűszerárak tisztán kezelve.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni. — Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY

Van szerencsénk ezennel tudatni, hogy a brassói piaczon, egyik üzleti helyiségünkben a legujabb módszer szerint, motor-üzemre

Kávé nagy-pörköldét

rendeztünk be.

Miután utóbbi időben a pörkölt kávé fogyasztása Erdélyben is emelkedett és a t. közönség a pörkölt kávé fogyasztásával járó takarékoságot és kellemességet elismerte, ezen új üzletággal való foglalkozásra határoztuk el magunkat. Nagy bevásárlások, a legjelesebb fajták kiválasztásával és a leggodosabb eljárás a pörkölésnél azon helyzetbe juttattak, hogy mindenkor versenyképesek lehetünk, miért is nagybecsű pártfogását és próbarendelményét kérjük. Immár azon helyzetben vagyunk, hogy naponta frissen pörkölt kávé kifogástalan minőségben a legkülönfélébb fajtákban és mérsékelt árak mellett birunk kiszolgálni.

Árjegyzékkel és mintával szivesen szolgálunk és kívánatra bérmentve megküldjük.

Kiváló tisztelettel

Hesshaimer J. L. és A.

fűszer- és gyarmatáru-kereskedés

a „Fehér oroszánhoz” Brassóban

A apitattott 1843.

5 koronáért

küldök egy postacsomag 4 és fél kiló (kb. 50 drb) kevéssé megsérült

pipere-szappant

rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, rezeda, jazmin, gyöngyvirágból szépen összeválogatva, a pénz előzetes be- küldése esetén v. utánvétellel.

Auffenberg József, Budapest, Bezerédi-u. 3.

Lakást keresek

azonnali atvételtre

5-6 szobából és mellékhelyiségekből állót, lehetőleg kerttel.

Czim a kiadóhivatalban.

FIGYELEM!

Küry Klára, Komlóssy Emma stb.

neves művésznők által állandóan használt, Franciaországban kintüntetett s legjobbnak elősmert:

- a Janovitz-féle Gyöngy-kréme tégelye 1 kor.
- a Janovitz-féle Gyöngy-szappan darabja 80 fill.
- a Janovitz-féle Gyöngy-pouder (rózsa, fehér és krém-színben) doboz 1 kor.
- a Janovitz-féle Gyöngy-arcviz üvegeje 2 50 fill.
- a Janovitz-féle Gyöngy-kézfimomító üvegeje 70 f.
- a Janovitz-féle Gyöngy-szajviz (a szájpada, fogus és fogak erősítésére) üvegeje 1 k 60 f.

Kapható az egyedüli készítő

„Angyal” gyógyszerárban, Hatvan.

Diszkrét postal szétküldés naponta.

Nyári menetrend.

Érvényes 1906. május 1-től

V.-v. 8511	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8513		V.-v. 8514	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8512
700			234	ind. Székely-Udvarhely érk.	133			619
716			250	Bikafalva	114			601
728			308	Bögöz	101			548
747			328	N.-Galambfalva	1244			532
805			347	Bethfalva	1214			502
815			358	Székely-keresztur	1206			457
832			41	Ujszékely	1137			427
846			434	érk. Héjjasfalva ind.	1122			412
	245		927	Brassó		209	800	
849	529	532	434	ind. Héjjasfalva érk.	1104	1114	403	342
917	549	927	503	ind. Segesvár ind.	1034	1100	340	310
	650	1109		érk. K.-Kapus ind.		947	213	
		1256		N.-Szeben		104		
	656	1141		ind. K.-Kapus érk.		943	138	
	855	255		érk. Kocsárd ind.		752	1054	
		537		M. Vásárhely		1030	115	
	906	307		ind. Kocsárd érk.		750	1042	
	1060	521		Kolozsvár		555	833	
	232	1034		Nagy Várad		211	342	
	750	720		érk. Budapest ind.		915	830	

A homoródi járás főszolgabirójától.

Szám: 3131—906. k. i.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járáshoz tartozó Homoróddaróc nagyközség jegyzői állására pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása:

1. Törzsfizetés . . . . . 1400 korona
2. Anyakönyvi tiszteletdíj . . . . . 200 korona
3. Természetbeni lakás.
4. Napidíj átalány . . . . . 120 korona
5. Fuvar természetben.
6. Iroda átalány . . . . . 100 korona
7. Anyakönyvi dologi kiadás . . . . . 40 korona

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában, illetve az 1883. évi I. t.-c. 6. §-ában megkivánt képességet igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeket hozzám legkésőbb folyó évi szeptember hó 20-ának déli 12 órájáig annál inkább benyujtsák, mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni.

A választás határidejét később fogom kitűzni.

Oklánd, 1906. szeptember hó 4.

Szabady Tivadar,
főszolgabíró.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytárs.

Székelyudvarhelyen a fő-,
valamint a Székelykereszturi és oklánd
fiókjainak intézeténél

elfogad betéteket

évi 4% kamatoztatás mellett, (a tőke-
kamataát az intézet sajátjából fizeti).

Kölcsönöket ad

váltókra évi 7%

betáblázott kötelezvényekre évi 6%
kamat és lejáratonként 20 fil. díj mellett
(ez idő szerint.)

Bevált sorsjegy- és érték-
papír-szelvényeket.

Az igazgatóság.

Budapesten

az egyetlen
független
ellenzéki

nagy napilap:

„AZ UJSÁG”

Előfizetési ára:

Egész évre . . . 28 K
Félévre . . . 14 K
Negyedévre . . . 7 K
Egy hónapra 2 K 40 f.

Gyönyörű albumajándék karácsonyra Az Ujság
minden előfizetőjének kivétel nélkül.

Megrendelési cím: „Az Ujság” kiadóhivatala
Budapest, VII. Kerepesi-ut 54

Szám 2901—906. k i.

A homoródi járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

A bardoczi köri szülésznői állás lemondás folytán megüresedvén, arra pályázatot nyitok és felhívom azon okleveles szülésznőket, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat hozzám folyó évi október hó 10-ig adják be.

A körhöz tartozik: Bardocz, Erdőfüle, Székelyszáldobos és Olasztelek.

A baba javadalma:

100 korona évi fizetés.

40 korona évi lakbér.

2 korona működési díj minden egyes szülésnél.

Igazolt szegényeknél ingyen tartozik segélyt nyújtani.

Oklánd, 1906 szeptember hó 4.

Szabady Tivadar,
főszolgabíró.

Kitünő hírnévnek örvendő és kiállításokon
első díjakat nyert

Óriásvirágu Japáni

Chrysantheumaimból

válogatott 10 legszebb fajból álló

diszgyűjteményt

csomagolással együtt

6 koronaért ajánlok.

Valamennyi cserépben tenyésztett erőteljes
példányok, a melyek november havában
gyönyörű virágzatot fejlesztenek!

MÜHLE ÁRPÁD

kertészeti telepe

TEMESVÁRT

Árpád-telep 22.

Eladó butor!

Egy szalon-berendezés olcsón eladó!

Czim: Bethlen-utca 77. sz.

nélkül ne együnk levest.

Szerves anyagoktól mentes!

SZÉKELY KRISTÁLY

KAMILLA-FORRÁS

A Kárpátok gyöngye.

Természetes ásvány-
GYÓGYBORVIZ

Kutkezelőség: Székelyudvarhelyt.

Ezen természetes gyógyborviz a légző és emésztő-
szervek hurutos bántalmainál, angolkor, csontlágynu-
lás, vese- és hólyag-betegségeknél páratlan gyógy-
szer. Szabad és kötött szénsavtartalmánál, valamint
szerencsés összetételénél fogva nagy befolyással van
az étvágy fokozására és elősegíti az emésztést. —
Mint hűsítő és itató ital, borhoz használva, a leg-
első a borvizek között.

Szerves anyagoktól mentes!

A m. kir. szőlőtelepeken termelt

és a budafoki m. kir. pinczemeszteri tan-
folyam által kezelt s a m. kir. földmi-
velésügyi miniszter támogatásával léte-
— sitett borértékesítő osztályából —

a magyar gazdák v. cs. r. szövetekezete
székelyudvarhelyi fiókjánál

következő, hivatalos vizsgálaton átment

borok vannak raktáron:

	Fogy. adóval együtt	Fogy. adó nélkül
Magyarigeni Riesling	80 fillér	70 fillér
Mézes fehér	65 fillér	55 fillér
Siller szekszárdi	47 fillér	37 fillér
Fehér asztali	45 fillér	35 fillér
Hegyaljai asztali	78 fillér	68 fillér
Villányi vörös 1900 évi	88 fillér	78 fillér
Tolcsvai szomorodni 1900 évi	155 fillér	144 fillér

Palaozk borok: Zöld sylvani, Magyar-
igeni Som, Kecskeméti Auvergnas Gris
Farczali Furmin stb. fajta kitünő palaozk
— borok a legolcsóbban kaphatók. —

Megrendelésre bármely faj palaozk borok hozathatók
Vételnél hordóért literenként 13 fill. letét adandó —
Hordók 3 hónapon belül sertetlen tiszta állapotban,
székelyudvarhelyi pinczéhez szállítást levonva, a fel-
számított áron visszavétnek.

Udvarhelyvármegye igazoló választmányától.

5138—1906. szám

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy Udvarhelyvármegye igazoló választmánya folyó évi
szeptember hó 10-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kis tanácstermében a vármegyei leg-
több adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének kiigazítása végett ülést fog tartani.

Ezzel kapcsolatban, hivatkozással az 1886. évi XXI t. cz. 27. §-ára figyelmeztetjük
mindazokat, kik az említett törvényczik 26. §-ában körülírt kétszeres adószámítás kedvez-
ményét igénybe kívánják venni, hogy ebbeli igényük érvényesítése végett az ülés bere-
kesztéséig az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezni és jogosultságukat
igazolni kötelesek.

Az igazoló választmánytól.

Székelyudvarhely, 1906. augusztus 29.

Dr. Nagy Samu, elnök.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságu portlandora cementet olcsón ajánl

BRASSOI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelyt kapható Rösler és Gábor uraknál